

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Autentiškas vertimas
Vyriausybės kanceliarijos
Administracinis departamentas
2017 03 22*

KETVIRTASIS SKYRIUS

BYLA GEDRIMAS PRIEŠ LIETUVĄ

(Petacija Nr. 21048/12)

SPRENDIMAS

STRASBŪRAS

2016 m. liepos 12 d.

Šis sprendimas taps galutinis pagal Konvencijos 44 straipsnio 2 dalį. Jame gali būti daromi redakcinio pobūdžio pataisymai.

Byloje Gedrimas prieš Lietuvą

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Ketvirtasis skyrius), posėdžiaujant kolegijai, sudarytai iš:

Pirmininko Andrés Sajó,
teisėjų Vincent A. De Gaetano,
Nona Tsotsoria,
Krzysztof Wojtyczek,
Egidijaus Kūrio,
Iulia Motoc,
Gabriele Kucsko-Stadlmayer

ir *skyriaus kanclerės* Marialena Tsirli,
po svarstymo uždarame posėdyje 2016 m. birželio 21 d.,
skelbia tą dieną priimtą sprendimą:

PROCESAS

1. Bylą prieš Lietuvos Respubliką pradėjo Lietuvos Respublikos pilietis Aleksandras Gedrimas (toliau – pareiškėjas), 2012 m. kovo 26 d. Teismui pateikęs peticiją (Nr. 21048/12) pagal Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 34 straipsnį.

2. Pareiškėjui atstovavo Ukmergėje praktikuojanti advokatė V. Bradulskienė. Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau – Vyriausybė) atstovavo jos atstovė K. Bubnytė.

3. Pareiškėjas visų pirma skundžiasi, kad jį sulaikant 2008 m. balandžio 23 d. su juo policijos pareigūnai netinkamai elgėsi ir kad valdžios institucijos neatliko veiksmingo ir objektyvaus tyrimo, tuo pažeisdamos Konvencijos 3 straipsnį.

4. 2014 m. rugsėjo 17 d. skundai dėl Konvencijos 3 straipsnio pažeidimo buvo perduoti Vyriausybei, o likusi ieškinio dalis buvo pripažinta nepriimtina pagal Teismo reglamento 54 taisyklės 3 dalį.

FAKTAI**I. BYLOS APLINKYBĖS**

5. Pareiškėjas gimė 1950 m. ir gyvena Jonavoje.

A. Pareiškėjo sulaikymas 2008 m. balandžio 23 d.

6. 2008 m. balandžio 23 d. apie 2.45 val. du Jonavos policijos departamento pareigūnai, V. B. ir J. D., gavo pranešimą apie įsilaužimą į juvelyrinių dirbinių parduotuvę ir jos apiplėšimą. Iš Kauno policijos departamento iškviestas kinologas su tarnybiniu šunimi atsekė pėdsakais nuo parduotuvės iki garažų komplekso netoliese esančioje gatvėje, informavo apie tai V. B. ir J. D., o šie tuomet nuvyko į minėtą garažų kompleksą.

7. Pareiškėjas dirbo garažų sargu ir 2008 m. liepos 23 d. naktį budėjo. Manytina, kad tuo metu garažų bendrijoje nebuvo jokių kitų darbuotojų.

8. V. B. ir J. D. sulaikė pareiškėją ir pristatė jį į Jonavos rajono policijos komisariatą. Remiantis oficialiu policijos protokolu, pareiškėjas buvo sulaikytas 2008 m. balandžio 23 d. 04.55 val. ir paleistas tą pačią dieną 07.40 val.

9. Vėliau pareiškėjas ir policijos pareigūnai pateikė skirtingas pareiškėjo sulaikymo aplinkybių versijas.

10. 2008 m. balandžio 23 d. pareigūnas V. B. savo vadovui pateikė šį tarnybinį pranešimą:

„Pranešu Jums, kad 2008 m. balandžio 23 d., patruliuojant kartu su patruliu J. D. Jonavos mieste, 04.25 val. nuvykome <...> prie įvažiavimo į saugomus garažus, kur mūsų laukė Kauno m. VPK <...> vyr. patrulis N. B. Jis pasakė, kad jo tarnybinis šuo atsekė pėdsakais iki automobilio <...>. Patikrinus, kam priklauso automobilis, nustatyta, kad jis priklauso [pareiškėjui]. Pakvietus garažų sargą ir paklausus jo, kam priklauso automobilis, jis pasakė, kad automobilis priklauso jam. Paprašius jo pasakyti savo vardą, pavardę ir gyvenamą vietą, sargas atsisakė atsakinėti, ėmė rėkauti ir stumdytis. Aiškino, jog neprivalo nieko mums sakyti apie save. Jam buvo paaiškinta, jog įvykdytas nusikaltimas ir jis privalo vykdyti mūsų teisėtus reikalavimus. Sargas atsisakė vykdyti reikalavimus, rėkavo ir stumdėsi. Prieš asmenį buvo panaudota speciali priemonė – antrankiai. Vyrą pristačius į Jonavos r. PK, buvo nustatyta, kad tai [pareiškėjas].“

Pareigūnas J. D. tą pačią dieną pateikė lygiai taip pat surašytą tarnybinį pranešimą.

11. Tą pačią dieną pareiškėjas Jonavos rajono prokurorui (toliau – prokuroras) pateikė šį pareiškimą:

„Naktį iš 2008 m. balandžio 22 d. į 23 d. budėjau garažų komplekse <...> Apie 4.30 val. įėjo į darbo patalpas 3 policijos darbuotojai. Vienas iš jų paklausė, kodėl aš važinėju girtas ir kodėl bėgau. Aš paaiškinau, kad esu darbo vietoje, dirbu, nesu gėręs ir niekur nevažiavau (atvažiavau į darbą 21.00 val.). Jie patikrino mašiną ir vėl pradėjo kaltinti, kad esu girtas, kad vairavau girtas. Pasakiau, kad nesu girtas, kad esu antros grupės invalidas. Tada įtempė mane į darbines patalpas, uždėjo antrankius, parklupdė ant grindų, užlaužė rankas, labai skaudėjo (rankos buvo surakintos už nugaros); vienas iš jų spyrė man į pilvą keturis ar penkis kartus, ir jie vis reikalavo prisipažinti. Kadangi aš neprisipažinau, jie nuvežė mane į policijos komisariatą, patikrino alkotesteriu girtumo laipsnį. Alkotesteris rodė 0.00 <...>“

12. Tą pačią dieną pareiškėją vietos poliklinikoje apžiūrėjo gydytojas. Jis nustatė, kad čiupiant pareiškėjo pilvas buvo jautrus visame plote, nors ir

nebuvo išorinių sužalojimo žymių, pečių sąnarių judesiai buvo riboti ir skausmingi. Galutinė diagnozė: „pilvo sumušimas, pečių sąnarių raiščių patempimas“.

B. Ikitėisminis tyrimas dėl pareiškėjo kaltinimų policijai netinkamu elgesiu

13. 2008 m. balandžio 23 d. prokuroras pradėjo ikiteisminį tyrimą dėl pareiškėjo kaltinimų, kad su juo policija elgėsi netinkamai. Prokuroras paprašė, kad pareiškėjui būtų atlikta dar viena medicininė apžiūra, siekiant nustatyti, ar jis buvo sužalotas ir, jei taip, koks buvo sužalojimų pobūdis, sunkumas ir galimos priežastys.

14. 2008 m. balandžio 24 d. pareiškėją apžiūrėjo teismo medicinos ekspertas. 2008 m. birželio mėn. pateiktoje tyrimo išvadoje nustatyta, kad pareiškėjo pilvas sumuštas ir pažymėta, kad tai galėjo būti padaryta vienu trauminiu poveikiu kietu buku daiktu. Taip pat pareiškėjui nustatytas odos nubrozdinimas kairiajame rieše, pečių raiščių patempimas, pažymėta, kad tai galėjo atsirasti dėl pareiškėjo paaiškintų aplinkybių – surakinimo antrankiais ir rankas užlaužus už nugaros, t. y. galėjo būti padaryti dviem trauminiais poveikiais. Išvadoje konstatuota, kad pareiškėjo sužalojimai atitiko nesmarkų sveikatos sutrikdymą. Taip pat nurodyta, kad pareiškėjo sužeidimai nebuvo būdingi tyčiniam savęs žalojimui, bet galėjo atsirasti kovos ir savigynos metu.

15. 2008 m. balandžio 30 d. policijos pareigūnas V. B. buvo apklaustas kaip liudytojas. Rašytinis jo apklausos protokolas beveik visiškai atitiko jo pirminį tarnybinį pranešimą (žr. šio sprendimo 10 punktą). Papildomai nurodyta:

„Pakvietus [pareiškėją] ir paklausus jo, kam priklauso automobilis, jis pasakė, kad automobilis priklauso jam. Paprašius jo pasakyti savo vardą, pavardę ir gyvenamą vietą, sargas atsisakė atsakinėti ir ėmė rėkauti ir stumdytis <...> Po kurio laiko [pareiškėjas] pasakė, kad jo dokumentai automobilyje ir nuėjo paimti automobilio raktų į sargo būdelę. Paėmęs raktus, jis atsisuko į mane ir smogė man ranka į veidą. Aš tuo metu stovėjau prie durų. Smūgis tikslo nepasiekė, nes aš spėjau atsitraukti. Kadangi jis priešinosi, aš su patruliu J. D. paėmėm jį už rankų ir jam uždėjom antrankius. Fizinė jėga buvo panaudota tik uždėdant antrankius, kitų smurtinių veiksmų jo atžvilgiu nebuvo panaudota. Iškvietėme vyresnįjį tyrėją L. B., kuris atvykęs apžiūrėjo [pareiškėjo automobilį], bet nieko įtartino nerado.“

16. 2008 m. birželio 2 d. policijos pareigūnas J. D. buvo apklaustas kaip liudytojas; rašytinis jo apklausos protokolas beveik visiškai atitiko V. B. apklausos protokolą (žr. šio sprendimo 15 punktą).

17. 2008 m. liepos 17 d. kinologas N. B. buvo apklaustas kaip liudytojas. Jis teigė:

„2008 m. balandžio 23 d. naktį <...> Atvykau į juvelyrinių dirbinių parduotuvę Jonavoje <...> Kartu su tarnybiniu šunimi nusekėme pėdomis iki [garažų kompleks]. Prie automobilio šuo pametė pėdsakus <...> Šį automobilį apžiūrėjo atvykę Jonavos r. PK policijos pareigūnai. Buvo nustatyta, kad šis automobilis priklauso [pareiškėjui],

kuris, kaip vėliau paaiškėjo, yra garažų komplekso sargas <...> Jis atsisakė ką nors paaiškinti, atsisakė kartu vykti į policiją ir, Jonavos rajono policijos komisariato pareigūnams pareikalavus, atsisakė prisistatyti, todėl pareigūnai jį sulaikė ir uždarė į policijos automobilį <...> [Pareiškėjas] pareigūnams priešinosi, sudavė vienam pareigūnui į veidą, stumdėsi su policijos pareigūnais vengdamas sulaikymo, plūdo įvairiais rusų kalbos necenzūriniais žodžiais <...>, grasino susidorojimu <...> Jis minėjo, kad turi daug draugų, užimančių, aukštas pareigas. Policijos pareigūnams panaudojus kovinių imtynių veiksmus, [pareiškėjas] buvo sulaikytas. Jam buvo uždėti antrankiai ir jis pristatytas į Jonavos r. policijos komisariatą įvykio aplinkybėms nustatyti.“

18. 2008 m. liepos 30 d. pareiškėjui suteiktas procesinis nukentėjusiojo statusas ir jis paklaustas. Jis teigė:

„2008 m. balandžio 23 d. <...> [po 4.00 val.] į administracinį pastatą atėjo du policijos pareigūnai apsirengę uniformomis. Vienas iš jų buvo didesnis, kitas mažesnis. Jie paklausė manęs, ar aš esu sargas. Aš atsakiau, kad taip. Tuomet man liepė išeiti į lauką <...> Pareigūnai parodė į mano automobilį ir paklausė, kieno jis. Aš jiems atsakiau, kad mano. Tuomet abu pareigūnai atėjo arčiau manęs vienas iš dešinės, kitas iš kairės, ir nieko nesakę užlaužė man rankas <...> Tuomet jie man pasakė, kodėl aš bėgau nuo jų ir nepaklusau jų nurodymui sustoti. Aš jiems pasakiau, kad aš buvau savo darbo vietoje, niekur nevažiavau ir nuo nieko nebėgau. Tuomet pareigūnai pradėjo užlaužtas rankas kelti į viršų ir liepė prisipažinti, kodėl bėgau. Kai kėlė į viršų rankas, man jas skaudėjo <...> Pareigūnams pasakiau, kad galiu nueiti į administracinės patalpas atsinešti automobilio raktelius ir jie galės patikrinti automobilį, ar karštas variklis. Tuomet rankas pareigūnai atleido, bet nepaleisdami įvedė mane į administracinės patalpas. Ant stalo buvo mano automobilio raktai, jie paėmė nuo stalo raktus, pasakiau, kad dokumentai bus automobilyje ir kad galėsit pasižiūrėti <...> Kai ėjome į lauką pro duris, pajutau, kad man dedami antrankiai. Uždėjus antrankius vienas pareigūnas užėjo iš priekio prieš mane, t. y. mažesnis policijos pareigūnas, o aukštesnis policijos pareigūnas liko man už nugaros ir kėlė surakintas rankas į viršų. Kadangi aš tūpiau dėl keliamų rankų, mažesnis pareigūnas keliu man sudavė apie 4 smūgius į pilvo sritį. Man pasidarė silpna, pradėjo svaigti galva. Aš prašiau, kad policijos pareigūnai mane paleistų ir daugiau nekankintų. Tuomet mažesnis pareigūnas pasakė, kad mane [veš] į skyrių <...> Pasakiau, kad dokumentai automobilyje, tapatybė aiški, ir negaliu palikti savo darbo vietos. Tuomet aukštesnis policijos pareigūnas, kuris buvo už nugaros vis palauždamas rankas į viršų, išvedė mane į lauką <...> Už kokių penkių minučių atvažiavo dar vienas uniformuotas darbuotojas, paėmė mano automobilio raktus ir rakino mano automobilio bagažinę. Pareigūnai patikrino mano automobilį <...> Tuomet mažesnis ir didesnis pareigūnai mane įsodino į automobilį, vis lauždami rankas. Nuvežę mane į policijos komisariatą, policijos pareigūnai atliko mano asmens kratą ir davė papūsti į alkotesterį <...>

Kai policijos pareigūnai atėjo į administracinį pastatą, kuriame aš dirbau, jie man neprisistatė; kad jie policijos pareigūnai, supratau iš uniformų. Policijos pareigūnai man nepasakė, dėl ko atėjo, jie manęs neprašė prisistatyti, jie tik paklausė, ar aš čia dirbu ir ar aš esu sargas. Prieš uždedant antrankius, aš su policijos pareigūnais nesistumdžiau. Jokių smūgių aš policijos pareigūnams neketinau suduoti <...>“

19. 2008 m. rugsėjo 5 d. prokuroras surengė pareiškėjo ir policijos pareigūno J. D. akistatą. Jie abu iš esmės pakartojo savo ankstesnius parodymus (žr. šio sprendimo 10, 11, 16 ir 18 punktus). Be to, J. D. nurodė, kad pareiškėjas užgauliojo pareigūnus, kai jie paprašė jo prisistatyti. J. D. taip

pat nurodė, kad nuėjęs į sargo būdelę paimti automobilio raktelių pareiškėjas bandė užsirakinti būdelėje, bet pareigūnai neleido durų uždaryti ir taip pat įėjo į būdelę. Būdelėje V. B. stovėjo pareiškėjui iš dešinės, J. D. – iš kairės. Durys buvo kitoje J. D. pusėje. Paėmęs mašinos raktelius, pareiškėjas pabandė suduoti V. B. Tada J. D. sugriebė pareiškėją už vienos rankos, V. B. už kitos ir surakino jam rankas už nugaros.

Pareiškėjas J. D. parodymus neigė. Jis tvirtino, kad pareigūnai neprašė jo prisistatyti ir kad jis atsakęs į visus jų klausimus. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad incidento vietoje buvo tik J. D. ir V. B., o trečio pareigūno su šunimi nebuvo. Jis neigė užgauliojęs pareigūnus. J. D. į tai atsakė, kad kinologas, kurio pavardės jis nežinojo, visą laiką buvo incidento vietoje, taip pat uždavė pareiškėjui klausimų ir pareiškėjui nebuvo įmanoma jo nepastebėti.

20. 2008 m. rugsėjo 15 d. vyresnysis tyrėjas L. B. buvo apklaustas kaip liudytojas: Jis teigė:

„Tiksliai laiko dabar neprisimenu, gali būti, kad tai buvo 2008 m. balandžio 23 d. <...> Man pranešė, kad reikia atvykti prie garažų <...> Kai atvažiavau, prie garažų stovėjo du patruliai, kinologas su šunimi ir dar vienas vyriškis – kaip vėliau sužinojau, tai buvo [pareiškėjas]. Patruliai man pasakė, kad šuo atvedė iki automobilio. Tuomet aš patrulių nurodytą automobilį apžiūrėjau. Ar tuo metu, kai apžiūrėjau automobilį, [pareiškėjui] buvo uždėti atrankiai, aš neprisimenu, nes į tai nekreipiau dėmesio. Ar [pareiškėjas] keikėsi ir ar įžeidinėjo policijos pareigūnus, tai pat neprisimenu, kad aktyviai priešintųsi irgi nepastebėjau. Apžiūrėjęs nurodytą automobilį, nieko įtartino nepastebėjau. Tada aš iškart išvykau, o kinologas, patruliai ir [pareiškėjas] liko įvykio vietoje <...> Galiu patvirtinti, kad, kai atvykau į įvykio vietą, kinologas su šunimi buvo, jo [pareiškėjas] negalėjo nematyti. Kai aš apžiūrėjau automobilį, [pareiškėjas] buvo šalia; ar jis ką nors sakė ar darė, aš neprisimenu. Patruliai taip pat stovėjo šalia; ką jie tiksliai darė, neprisimenu.“

21. 2008 m. rugsėjo 30 d. prokuroras surengė pareiškėjo ir kinologo N. B. akistatą. Pareiškėjas teigė, kad jis niekuomet nebuvo matęs N. B. ir kad jį sulaikant nebuvo nei N. B., nei jokio šuns. Tačiau N. B. tvirtino, kad jis įvykio vietoje buvo:

„Aš buvau įvykio vietoje, buvau su šunimi, mačiau, kaip buvo sulaikytas [pareiškėjas], aš padėjau dviem policijos pareigūnams užlaužti rankas [pareiškėjui] <...>

Po to aš su patruliais nuėjau į netoliese esančias patalpas – būdelę. Būdelės duris atidarė pareiškėjas ir jis išėjo į lauką. Tuomet kartu su patruliais paaiškinome jam dėl ko mes čia atėjome, t. y. kad yra įvykdytas nusikaltimas ir kad šuo atvedė iki automobilių, stovėjusių šalia. Man ir patruliams paprašius prisistatyti bei pasakyti, kam priklauso mašinos, kurios stovėjo šalia, pareiškėjas tai atsisakė daryti, pradėjo keiktis, įžeidinėti mus, sakė, koks čia mūsų reikalas. Tuomet [kartu su patruliais paaiškinome], kad jei nepasakys, kas esąs, asmenybės nustatymui bus jėga pristatytas į policijos komisariatą. Kažkuriuo metu pareiškėjas ranka užsimojo pareigūnui, kuriam neprisimenu, ar pataikė nemačiau. Tuomet kartu su policijos pareigūnais suėmėm jam už rankų; ar užlaužėm neatsimenu. Tuomet pribėgo mano šuo, kuris buvo už 15 metrų prie tvoros ar garažo sienos, tiksliai neatsimenu. Aš pagavau šunį ir jį pririšau, lyg ir prie tvoros. Ir grįžau prie patrulių ir pareiškėjo. Priėjęs patruliams padėjau laikyti

pareiškėjo rankas, o kažkuris iš patrulių uždėjo antrankius. Kada nuėjome į būdelę, aš neprisimenu. Būdelėje nieko neįvyko.“

N. B. dar nurodė, kad tikriausiai praėjo „apie minutę“ nuo to momento, kai pareiškėjas buvo surakintas antrankiais, iki jo išodinimo į policijos automobilį. Be to, jis teigė, jog nematė, ar pareiškėjas buvo pareigūnų mušamas ir spardomas. Jis nurodė, kad, nors incidentas įvyko naktį, viskas aiškiai matėsi.

22. 2008 m. rugsėjo 30 d. prokuroras surengė pareiškėjo ir policijos pareigūno V. B. akistatą. Pareiškėjas teigė, kad V. B. ir J. D. užlaužė jam rankas lauke, prie sargo būdelės, kad jis buvo surakintas būdelėje ir kad J. D. tada kėlė jo rankas į viršų, lauždamas jas iš nugaros, o V. B. tuo metu tris ar keturis kartus sudavė jam keliu į pilvo sritį.

V. B. neigė pareiškėjo teiginius ir tvirtino jo keliu nespardęs. Jis teigė:

„Kai atvažiuoju prie garažų, ten buvęs kinologas pasakė, kad šuo atvedė prie automobilio galimo nusikaltėlio pėdsakais. Tuomet aš nustačiau, kam priklauso automobilis. Po to prie manęs priėjo pareiškėjas. <...> Kaip atsirado pareiškėjas prie manęs aš nemačiau, nes tuo metu kalbėjau per raciją <...> Jam paaiškinus, kad įvykdytas nusikaltimas, jis pasakė, kad „jam *pochui*“, kad „jis neprivalo aiškintis“. Pareiškėjui paaiškinus, kad jeigu jis nepasakys, kas jis esantis, bus pristatytas į policijos komisariatą, pareiškėjas pradėjo stumdytis su manimi ir J. D. Tuomet aš sugriebiau pareiškėjui už rankos, už riešo, ją palenkdamas, ir pasakiau dar kartą, kad pristatytų. Palenkus riešą, žmogui jo neskauda, kol jis pats neatlieka jokių judesių. Be to, prieš suimdamas jam už rankos, aš jį perspėjau, kad bus panaudota fizinė jėga, jei jis dar stumdysis. Tuomet pareiškėjas pasakė, kas jis esantis. Po to pareiškėjas pasakė, kad eina paimti į būdelę raktų nuo automobilio ir dokumentų. Pareiškėjas ėjo į būdelę, o aš, J. D. ir kinologas iš paskos, kokio seka neprisimenu. Būdelėje pareiškėjas nuėjo prie staliuko, aš sustojau prie durų. Kai pareiškėjas paėmė dokumentus, jis atsiskųs man smogė ranka į veidą. Jo kumštis vos palietė mano lūpą, jos neprakiro. Didesnio smūgio išvengiau, nes spėjau atsitraukti. Tuomet aš griebiau jam už rankos ir ją užlaužiau. J. D. užlaužė kitą ranką, kinologas taip pat prilaukė pareiškėją. Užlaužus rankas, ar aš, ar J. B. pareiškėjui uždėjome antrankius. Po to pareiškėją išvedžiau iš būdelės <...> Pareiškėjas sulaikymo metu keikėsi, vartojo necenzūrinius žodžius; asmeniškai manęs jis neįžeidinėjo, aš pats į jo keiksmožodžius nekreipiau dėmesio.“

V. B. dar patikslino, kad jiems įėjus į sargo būdelę jis viduje stovėjo arčiausiai pareiškėjo, prie durų, o J. D. ir N. B. stovėjo V. B. už nugaros.

23. 2008 m. lapkričio 4 d. prokuroras ikiteisminį tyrimą nutraukė. Jis konstatavo, kad pareiškėjas trukdė policijos pareigūnams vykdyti savo pareigas, atsisakė paklusti jų teisėtiems reikalavimams, stumdėsi ir keikėsi, aktyviai pasipriešino pareigūnams ir pabandė suduoti V. B. Prokuroras nematė pagrindo netikėti V. B., J. D. ir N. B. parodymais, nes jie buvo „nuoseklūs ir logiški“, o pareiškėjo parodymai nepatikimi, nes jis tvirtino, kad įvykio vietoje nematė kinologo N. B., nors buvo nustatyta, kad N. B. ten buvo. Prokuroras taip pat nurodė, kad pareiškėjo sužalojimas pilvo srityje neleidžia konstatuoti, kad V. B. jam spyrė keliu į pilvą, nes toks sužalojimas galėjo atsirasti pareiškėjui priešinantįs pareigūnams, kaip matyti iš V. B., J. D. ir N. B. parodymų. Tokiomis aplinkybėmis prokuroras manė, kad

pareigūnai teisėtai panaudojo fizinę jėgą prieš pareiškėją ir veikė pagal galiojančius nacionalinius įstatymus.

24. Pareiškėjas prokuroro sprendimą apskundė. Jis teigė, jog V. B. pripažino užlenkęs jo riešą (žr. šio sprendimo 22 punktą), bet per tyrimą į tai neatsižvelgta. Be to, jis nurodė, kad per medicininę apžiūrą buvo aiškiai nustatyti sužalojimai pilvo srityje, kurių negalėjo nulemti teisėti pareigūnų veiksmai. Pareiškėjas pažymėjo, kad Policijos veiklos įstatyme nurodyta, jog policijos pareigūnai turi teisę panaudoti prievartą, kai būtina užkirsti kelią teisės pažeidimams, sulaikyti juos padariusius asmenis ir kitais atvejais saugant visuomenės interesus, bet ne siekiant nustatyti asmens tapatybę. Jis nurodė, kad yra pagyvenęs (incidento metu buvo sukakęs 58 metus) ir antros grupės invalidas, todėl nelogiška, kad būtų agresyviai priešinęsis dviem policijos pareigūnams.

Pareiškėjas taip pat atkreipė dėmesį į keletą neatitikimų pareigūnų parodymuose:

a) V. B. teigė, kad būdelėje pareiškėjas pabandė jam suduoti (žr. šio sprendimo 15 punktą), o N. B. nurodė, kad būdelėje nieko neįvyko (žr. šio sprendimo 21 punktą).

b) J. D. teigė, kad jis su V. B. priėjo prie sargo būdelės ir kad pareiškėjas išėjo į lauką, taip pat kad fizinė jėga prieš pareiškėją buvo panaudota tik jį surakinant antrankiais ir tik būdelėje (žr. šio sprendimo 19 punktą). Tačiau V. B. nurodė, kad pareiškėjas prie jo priėjo tuo metu, kai jis tikrino pareiškėjo automobilį, ir kad pareiškėjui rankos buvo užlaužtos lauke, siekiant priversti jį prisistatyti (žr. šio sprendimo 22 punktą). N. B. pateikė dar kitą įvykių versiją, teigdamas, kad pareiškėjas pabandė suduoti vienam iš pareigūnų lauke, tada buvo surakinamas antrankiais ir tik tada visi įėjo į būdelę, kur nieko neįvyko (žr. šio sprendimo 21 punktą). Galiausiai, vyresnysis tyrėjas L. B. išvis nepastebėjo, kad pareiškėjas būtų aktyviai priešinęsis (žr. šio sprendimo 20 punktą).

c) J. D. nurodė, kad pareiškėjas pabandė būdelėje užsirakinti (žr. šio sprendimo 19 punktą), tačiau būdelėje nebuvo jokio mechanizmo, kuris būtų leidęs užsirakinti joje iš vidaus.

Todėl pareiškėjas skundėsi, kad ikiteisminis tyrimas nebuvo išsamus ir kad jo sulaikymo ir sužalojimo aplinkybės nebuvo objektyviai nustatytos.

25. 2009 m. kovo 20 d. vyresnysis prokuroras patenkino pareiškėjo skundą ir atnaujino tyrimą.

26. 2009 m. balandžio mėn. prokuroro prašymu teismo medicinos ekspertas papildomai išnagrinėjo pareiškėjo medicininę kortelę. Eksperto išvadoje patvirtinti ankstesnio medicininio tyrimo rezultatai (žr. šio sprendimo 14 punktą). Eksperto išvadoje taip pat nurodyta, kad odos nubrozdinimai kairiajame rieše, pečių raiščių patempimas galėjo atsirasti grumtynių metu, uždedant antrankius, užlaužiant rankas, o pilvo sumušimas galėjo atsirasti suduodant tiesioginį smūgį. Išvadoje konstatuojama, kad

sužalojimai sukėlė nedidelį sveikatos sutrikdymą ir kad vėlesnį gydymo poreikį lėmė pareiškėjo širdies vožtuvo yda, o ne minėti sužalojimai.

27. 2009 m. balandžio mėn. pareiškėjo prašymu prokuroras apklausė dar du liudytojus – jo pažįstamus A. ir V. Jie abu teigė, kad pareiškėją matę iškart po sulaikymo ir pastebėję jo sužalojimus.

28. 2009 m. balandžio 16 d. pareiškėjo prašymu Jonavos rajono apylinkės teismas pakeitė ikiteisminį tyrimą vykdantį prokurorą. Teismas pripažino pagrįstais pareiškėjo argumentus, kad ankstesnis prokuroras, nusprendęs nutraukti tyrimą, nebuvo nešališkas, ir nurodė Jonavos rajono prokuratūrai paskirti kitą prokurorą.

29. 2009 m. balandžio ir gegužės mėn. naujasis prokuroras apžiūrėjo įvykio vietą.

30. 2009 m. gegužės 4 d. pareiškėjo prašymu buvo apklaustas kitas liudytojas, jo pažįstamas V. V. Jis teigė:

„Apie 2008 m. balandžio 23 d., tikslios datos neprisimenu, apie 04.00 val. nuėjau į [pareiškėjo] darbovietę <...> paprašyti, kad jis mane parvežtų namo. Tuo metu dar nebuvo prašvitę. Tada pamačiau, kaip du pareigūnai priėjo prie [pareiškėjo] jam iš šonų ir užlaužė rankas. Girdėjau, kaip [pareiškėjas] šaukė, klausdamas, kodėl jam laužiamos rankos. Pareigūnai, užlaužę rankas, įvedė jį į budėjimo patalpą. Girdėjau, kaip [pareiškėjas] budėjimo patalpoje šaukė, už ką jį muša. Tada mačiau, kaip du pareigūnai išvedė jį užlaužtomis rankomis, surakintomis antrankiais. Įvedant į patalpą, [pareiškėjo] rankos nebuvo surakintos antrankiais. Ar buvo suduoti smūgiai [pareiškėjui], nemačiau, tik girdėjau klausimus, už ką jie jį muša. Tada nuėjau pas [pareiškėjo] sūnų pranešti apie įvykį. Man durų neatidarė, tada aš grįžau [į garažų masyvą] vienas, tačiau nieko jau neberadau. Kas toliau įvyko, nemačiau. Su [pareiškėju] bendravau praėjus keletui mėnesių po įvykio, t. y. apie 2009 m. sausio–vasario mėn., ir jis užsiminė apie įvykį su pareigūnais <...>“.

31. 2009 m. gegužės 21 d. prokuroras surengė pareigūnų V. B. ir N. B. akistatą. Abiejų buvo paprašyta nurodyti vietą, kur pareiškėjas tariamai bandė suduoti V. B., ir buvo gauti šie atsakymai:

„V. B.: [Pareiškėjas] man smūgį sudavė būdamas patalpoje, t. y. būdelėje.

N. B.: Aš nemačiau, ar būdelėje [pareiškėjas] bandė suduoti smūgį pareigūnui <...> Būdamas lauke, aš mačiau, kad tarp pareigūnų ir [pareiškėjo] įvyko susistumdymas. [Pareiškėjas] stumdėsi su pareigūnais, bet tiksliai pasakyti, ar jis sudavė pareigūnui, aš negaliu. Buvo tamsus metas, galėjau ir suklysti.“

32. 2009 m. birželio 1 d. prokuroras nutraukė ikiteisminį tyrimą, iš esmės remdamasis tais pačiais pagrindais, kuriais buvo pagrįstas ankstesnio prokuroro sprendimas (žr. šio sprendimo 23 punktą), ir vyresnysis prokuroras šį sprendimą patvirtino. Tačiau 2009 m. rugpjūčio 28 d. Jonavos rajono apylinkės teismas patenkino pareiškėjo skundą ir tyrimą atnaujino. Teismas konstatavo, kad tyrimas nebuvo išsamus, nes nenustatyta, ar policijos pareigūnai panaudodami jėgą neviršijo Policijos veiklos įstatyme nustatytų ribų (žr. šio sprendimo 49 punktą), taip pat nenustatytos sužalojimo pareiškėjo pilvo srityje aplinkybės.

33. 2009 m. rugsėjo mėn. prokuroro prašymu teismo medicinos ekspertas papildomai išnagrinėjo pareiškėjo medicininę kortelę. Eksperto išvadoje patvirtinti ankstesnių medicininių tyrimų rezultatai (žr. šio sprendimo 14 ir 26 punktus). Be to, išvadoje nurodyta, kad sumušimas pareiškėjo pilvo srityje galėjo atsirasti tiek suduodant daiktą, tiek atsimušant į jį ir kad pečių raiščių ir kairiojo riešo sužalojimai galėjo būti padaryti, kai pareiškėjas sulaikomas priešinosi. Išvadoje taip pat konstatuota, kad pareiškėjo riešo, pečių raiščių ir pilvo srities sužalojimai nebūdingi sužalojimams, atsirandantiems nugriuvus. Išvadoje nurodyta, kad sužalojimų padarymo eiliškumui nustatyti medicininių duomenų nėra, tačiau pažymima, kad sužalojimai galėjo būti padaryti vienu metu ir kad pareiškėjas tuo metu galėjo būti įvairiose padėtyse.

34. 2009 m. spalio 28 d. L. B. buvo dar kartą apklaustas. Jis patvirtino savo ankstesnius parodymus (žr. šio sprendimo 20 punktą) ir pridūrė, kad 2008 m. balandžio 23 d. į garažų kompleksą atvyko vienas ir tuo metu nevilkėjo policijos uniformos. Jis dar nurodė, kad jam atvykus įvykio vietoje jau buvo kinologas su šunimi ir kad pareiškėjas negalėjo jų nematyti.

35. 2009 m. lapkričio 12 d. prokuroras ikiteisminį tyrimą nutraukė. Prokuroras konstatavo, kad pareigūnai V. B., J. D. ir N. B. davė nuoseklius parodymus apie įvykį ir nebuvo pagrindo jais netikėti. Kita vertus, prokuroras manė, kad pareiškėjo parodymai buvo nenuoseklūs: per vieną apklausą jis teigė, kad pareigūnai jam sudavė sargo būdelėje, o per kitą – kad jie jam sudavė lauke; be to, jis teigė, kad pareigūnas L. B., atvykęs į įvykio vietą vėliau, dėvėjo uniformą, bet L. B. tai paneigė; galiausiai pareiškėjas tvirtino, kad įvykio vietoje nei N. B., nei tarnybinio šuns nebuvo, tačiau N. B. tarnybinis pranešimas ir nuoseklūs visų pareigūnų parodymai tai paneigia. Be to, prokuroras pažymėjo, kad liudytojas V. V. nematė, kad pareigūnai būtų sudavę pareiškėjui. Galiausiai prokuroras konstatavo, kad sužalojimas pareiškėjo pilvo srityje neleidžia konstatuoti, kad jam pareigūnai spyrė keliu, nes medicininis tyrimas parodė, kad toks sužalojimas galėjo atsirasti ir sudavus daiktą, ir atsimušus į jį. Todėl prokuroras padarė išvadą, kad policijos pareigūnų jėgos panaudojimas buvo teisėtas ir proporcingas atsakas į agresyvų pareiškėjo pasipriešinimą ir atsisakymą paklusti jų teisėtiems nurodymams.

36. Pareiškėjas prokuroro sprendimą apskundė. Jis pareiškė, kad atlikus tyrimą pareigūnų parodymų neatitikimai liko nepaaiškinti (žr. šio sprendimo 24 punktą). Be to, pareiškėjas teigė, kad pirmuosiuose V. B. ir J. D. pranešimuose neužsiminta apie tai, kad pareiškėjas užgauliojo pareigūnus ar bandė vienam iš jų suduoti ir kad šie kaltinimai atsirado tik gerokai vėliau, praėjus daug laiko po įvykio. Pareiškėjas taip pat pažymėjo, kad priešingai, nei teigia N. B. (žr. šio sprendimo 21 punktą), jis negalėjo pririšti savo šuns prie tvoros, nes garažų masyve nėra jokios tvoros, o prie mūrinės garažo sienos šuns pririšti neįmanoma.

37. 2009 m. gruodžio 2 d. vyresnysis prokuroras atmetė pareiškėjo skundą, bet 2009 m. rugsėjo 24 d. Jonavos rajono apylinkės teismas panaikino prokuroro sprendimą ir tyrimą atnaujino.

38. 2010 m. sausio 28 d. liudytojas V. V. buvo apklaustas dar kartą. Jis teigė:

„Beeinant keliu iki garažų, netoli sargo būdelės, maždaug likus 15–20 metrų, aš pamačiau policijos tarnybinį automobilį ir sustojau prie garažų sienos kampo <...> Prie [pareiškėjo] automobilio stovėjo du policijos pareigūnai su tarnybinėmis uniformomis ir [pareiškėjas] <...> Aš girdėjau, kaip policijos pareigūnas paklausė [pareiškėjo], kam priklauso automobilis <...> [Pareiškėjas] pasakė, kad automobilis priklauso jam, gali atnešti raktelius, kad pareigūnai patikrintų automobilį <...> Mačiau, kad [pareiškėjas] apsisuko eiti į sargo būdelę, o stambesnis policininkas, kuris su ūsiukais, griebė jį už peties <...>, užlaužė jam ranką <...>, tuo momentu kitas policininkas užlaužė [pareiškėjui] kitą ranką. Viskas vyko čia pat, prie [automobilio]. Abu policininkai pareiškėją su užlaužtomis už nugaros rankomis nuvedė į būdelę. Lauke policininkai jam tik užlaužė už nugaros rankas, bet antrankių neuždėjo <...> [Pareiškėjas] nieko įžeidžiančio jiems nepasakė, pareigūnams nesipriešino. Kai [pareiškėjui] užlaužė rankas, jis pradėjo šaukti, „Vyrai, už ką jūs man laužote rankas?“. Bet policininkai, nieko neaiškindami, jį nusivedė į būdelę. Tuo momentu iš to paties policijos automobilio išlipo dar vienas vyriškis, bet ar tai buvo policijos pareigūnas, aš pasakyti negaliu, nes jis buvo be uniformos. Jis taip pat nuėjo į būdelę ir stovėjo tarp durų, nes durys buvo atviros. Girdėjau, kaip būdelėje [pareiškėjas] šaukė, „vyrai, už ką mane mušat?“. Trečias vyriškis į būdelę užėjęs nebuvo, jis visą laiką stovėjo tarp durų. Man atrodo, kad [pareiškėjas] su policijos pareigūnais būdelėje buvo apie 10–15 minučių. Po to aš pamačiau, kad tarp durų stovėjęs vyriškis pasitraukė ir kad [pareiškėją] tie patys pareigūnai, kurie jį įvedė į būdelę, iš būdelės išveda už nugaros užlaužtomis ir antrankiais surakintomis rankomis. Man atrodo, kad abu policijos pareigūnai jam antrankiais surakintas rankas kėlė į viršų. Lauke [pareiškėjas] policijos pareigūnų paklausė, „Vyrai, už ką jūs man sudavėt į pilvą?“ <...> Aš nemačiau, ar policijos pareigūnai sudavė [pareiškėjui] smūgius, aš tik girdėjau, kad būdamas būdelėje [jis šaukė] <...> Aš viską gerai mačiau, kadaigi teritorija prie būdelės buvo apšviesta šviestuvais. Tuo metu dar nebuvo prašvitę. Šuns prie būdelės nemačiau <...>“

39. 2010 m. kovo 8 d. prokuroras ikiteisminį tyrimą nutraukė, iš esmės remdamasis tais pačiais pagrindais, kuriais buvo pagrįsti ankstesni sprendimai (žr. šio sprendimo 23 ir 35 punktus). Pareiškėjas šį sprendimą apskundė, ir 2010 m. balandžio 6 d. vyresnysis prokuroras tyrimą atnaujino.

40. 2010 m. balandžio 21 d. V. B. buvo dar kartą apklaustas. Iš esmės jis pakartojė savo ankstesnius parodymus (žr. šio sprendimo 10, 15 ir 22 punktus), bet neužsiminė apie tai, kad pareiškėjui lauke buvo užlenktas riešas. V. B. tai pat nurodė, kad jam ir J. D. einant paskui pareiškėją į sargo būdelę, N. B. tikriausiai sekė iš paskos, bet V. B. negalėjo tiksliai prisiminti, kokia seka jie ėjo.

Tą pačią dieną buvo apklaustas ir J. D., rašytinis jo parodymų protokolai beveik visiškai sutapo su V. B. parodymų protokolu.

41. 2010 m. gegužės 6 d. N. B. buvo dar kartą apklaustas. Jis iš esmės pakartojė savo ankstesnius parodymus (žr. šio sprendimo 17 ir 21 punktus) ir pridūrė:

„Aš pats būdelės viduje nebuvo, buvau tik prie būdelės durų, todėl ankstesnėse apklausoje ir pasakiau, kad būdelėje nieko nevyko ir aš nemačiau, ar buvo suduotas smūgis būdelės viduje pareigūnui, nes aš būdamas lauke to net negalėčiau pamatyti. Iš būdelės [pareiškėjas] buvo pareigūnų išvestas su antrankiais <...>

Visą tą laiką tarnybinis šuo buvo prižiūtas atokiau, prie garažo sienos <...>

Dėl smūgio <...> galiu pasakyti tik tiek, kad man pasirodė, kad [pareiškėjas] norėjo suduoti smūgi. Pirminėje apklausoje nurodžiau, kad pareiškėjas sudavė smūgį policijos pareigūnui, bet galėjau apklausoje metu ir suklysti, nesureikšmindamas šios aplinkybės; taip pat manęs pirminėje apklausoje taip smulkiai net ir neklausė, ar tai buvo smūgis ar tik bandyta suduoti, todėl aš ir pats to nesureikšminau, nes kaip [pirmiau] nurodžiau, [pareiškėjas] muistėsi, stumdėsi, todėl man pasirodė, kad [pareiškėjas] sudavė pareigūnui smūgį.“

42. 2010 m. birželio 10 d. prokuroras ikiteisminį tyrimą nutraukė, iš esmės remdamasis tais pačiais pagrindais, kaip ir ankstesniuose sprendimuose (žr. šio sprendimo 23, 35 ir 39 punktus), o vyresnysis prokuroras pareiškėjo skundą atmetė. Tačiau 2010 m. liepos 29 d. Jonavos rajono apylinkės teismas tyrimą atnaujino. Teismas konstatavo, kad nors tyrimas buvo atliekamas dėl V. B. ir J. D. tariamai nusikalstamos veikos, šie pareigūnai buvo apklausti kaip paprasti liudytojai, taigi taip pažeistas Baudžiamojo proceso kodeksas (žr. šio sprendimo 50 punktą). Teismas konstatavo, kad V. B. ir J. D. teisės į gynybą buvo šiurkščiai pažeistos, nes jiems nesuteiktos specialios teisės, taikytinos asmenims, galintiems liudyti apie savo pačių galimai padarytą nusikalstamą veiką, kaip antai teisė turėti atstovą, teisė paprašyti suteikti įtariamą statusą, taip pat atleidimas nuo atsakomybės už atsisakymą liudyti ar melagingų parodymų davimą. Todėl jų atžvilgiu atlikti tokie procesiniai veiksmai, kaip apklausoje ir akistatos, turėjo būti pripažinti negaliojančiais. Todėl teismas konstatavo, kad esminiai procesiniai veiksmai neatlikti.

2010 m. rugsėjo 6 d. Kauno apygardos teismas minėtą sprendimą paliko nepakeistą.

43. 2010 m. lapkričio 2 d. pareiškėjo prašymu ikiteisminis tyrimas perduotas Kauno apygardos prokurorui.

44. 2011 m. gegužės mėn. V. B. ir J. D. buvo apklausti kaip specialieji liudytojai, liudijantys apie savo pačių galimai padarytą nusikalstamą veiką (žr. šio sprendimo 50 punktą). Jie abu iš esmės pakartojo savo ankstesnius parodymus (žr. šio sprendimo 10, 15, 16, 19, 22 ir 40 punktus), pabrėždami, kad praėjus tiek daug laiko jie jau nebegali tiksliai atsiminti visų įvykio detalių.

45. 2011 m. birželio 30 d. Kauno apygardos prokuroras tyrimą nutraukė. Prokuroras iš esmės rėmėsi tais pačiais pagrindais, kaip ir Jonavos rajono prokuroras ankstesniuose sprendimuose (žr. šio sprendimo 23, 35, 39 ir 42 punktus) ir konstatavo, kad pareiškėjo parodymai nebuvo nuoseklūs, o sprendžiant iš nuoseklių visų policijos pareigūnų parodymų, jėgos panaudojimas buvo teisėtas ir proporcingas atsakas į pareiškėjo

pasipriešinimą ir atsisakymą paklusti teisėtiems pareigūnų nurodymams. 2011 m. liepos 29 d. vyresnysis prokuroras šį sprendimą paliko galioti.

46. 2011 m. rugsėjo 7 d. Kauno apylinkės teismas, o 2011 m. spalio 25 d. Kauno apygardos teismas pareiškėjo skundus atmetė. Abu teismai konstatavo, kad ikiteisminis tyrimas buvo išsamus ir nutrauktas pagrįstai.

C. Kitos susijusios bylos

47. 2008 m. balandžio 23 d. Jonavos policijos departamente pareiškėjui surašytas administracinės teisės pažeidimo protokolas už teisėtų policijos pareigūnų nurodymų nevykdymą ir pasipriešinimą jiems (Administracinių teisės pažeidimų kodekso 187 straipsnio 1 dalis). 2008 m. gegužės 9 d. pareiškėjui iškeltos administracinės bylos nagrinėjimas atidėtas, kol bus užbaigtas ikiteisminis tyrimas dėl pareiškėjo kaltinimų policijai netinkamu elgesiu. Vėliau byla nutraukta dėl praleisto termino.

48. Sprendžiant iš Teismui pateiktos medžiagos, baudžiamojoje byloje dėl juvelyrinių dirbinių parduotuvės apiplėšimo pareiškėjui niekada nebuvo pareikšti įtarimai ar kaltinimai ir jis niekada neturėjo jokio kito procesinio statuso (žr. šio sprendimo 6 punktą). 2008 m. liepos 8 d. Jonavos rajono policijos departamento pranešime nurodyta, kad buvo atliekamas tyrimas dėl pareiškėjo sūnų E. ir A. dalyvavimo šiame apiplėšime, bet, atrodo, kad nė vienam iš jų kaltinimai nepareikšti. 2009 m. tyrimas buvo nutrauktas, taip ir neįvardijus apiplėšimo vykdytojų.

II. BYLAI SVARBI VIDAUS TEISĖ

A. Dėl policijos pareigūnų jėgos panaudojimo

49. Susijusios Policijos veiklos įstatymo nuostatos:

23 straipsnis. Prievartos rūšys ir jos panaudojimo sąlygos

„1. Policijos pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą, kai būtina užkirsti kelią teisės pažeidimams, sulaikyti juos padariusius asmenis ir kitais atvejais, saugant bei ginant asmens, visuomenės, valstybės teisėtus interesus. Prievarta, galinti sukelti kūno sužalojimų ar mirtį, gali būti naudojama tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai įvykdyti, ir tik po to, kai visos įmanomos įtikinimo ar kitos priemonės nebuvo veiksmingos. Prievartos rūšį ir jos panaudojimo ribas pasirenka policijos pareigūnas, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį bei individualias pažeidėjo savybes. Naudodami prievartą, policijos pareigūnai privalo stengtis išvengti sunkių pasekmių.

2. Policijos pareigūnas įstatymų numatytais atvejais ir tvarka gali panaudoti psichinę ar fizinę prievartą, šaunamąjį ginklą bei sprogstamąsias medžiagas.

3. Psichinė prievarta šiame įstatyme suprantama kaip išpėjimas apie ketinimą panaudoti fizinę prievartą, šaunamąjį ginklą ar sprogstamąsias medžiagas. Psichinei prievartai prilyginamas šaunamojo ginklo demonstravimas bei išpėjamieji šūviai, tačiau

šias psichinės prievartos priemones galima naudoti tik [šiam įstatyme] išvardytomis sąlygomis.

4. Fizinė prievarta šiame įstatyme suprantama kaip:

1) bet kokio pobūdžio fizinės jėgos bei kovinių imtynių veiksmų naudojimas;

2) specialiųjų priemonių, t. y. policijos ginkluotėje esamų lazdų, antrankių bei surišimo priemonių, dujų, tarnybinių šunų, transporto priverstinio sustabdymo bei kitų įstatymais leidžiamų ir vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtintų policijos aktyvios ir pasyvios gynybos priemonių naudojimas.

5. Prieš naudodamas fizinę prievartą arba šaunamąjį ginklą, policijos pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia grėsmę pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai arba toks įspėjimas yra neįmanomas <...>

7. Policijos pareigūnas, panaudojęs prievartą nepažeisdamas šio įstatymo reikalavimų ir padaręs žalą įstatymų saugomoms vertybėms, atsakomybėn netraukiamas.

8. Apie pareigūno panaudotą prievartą, sukėlusią asmens mirtį arba sužeidimą, nedelsiant informuojamas prokuroras.

9. Policijos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir periodiškai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijose, susijusiose su fizinės prievartos, šaunamojo ginklo ar sprogstamųjų medžiagų panaudojimu.“

24 straipsnis. Fizinės prievartos panaudojimo pagrindai

„1. Policijos pareigūnas turi teisę panaudoti fizinę prievartą <...>

2) sulaikydamas teisės pažeidimą padariusį asmenį, kuris aktyviais veiksmais vengia sulaikymo <...>

2. Draudžiama panaudoti kovinių imtynių veiksmus bei specialiąsias priemones prieš moteris, kai akivaizdu, kad jos nėščios, taip pat prieš asmenis, kai akivaizdu, kad jie invalidai ar nepilnamečiai (jei jų amžius žinomas pareigūnui arba išvaizda atitinka amžių, išskyrus atvejus, kai jie priešinasi pavojingai gyvybei ar sveikatai būdu arba jei užpuola tokių asmenų grupę ir šis užpuolimas kelia grėsmę gyvybei ar sveikatai).“

B. Liudytojais baudžiamojame byloje

50. Baudžiamąjį proceso kodekso (BPK) 80 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmuo, kuris gali duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiklą, negali būti apklaustas kaip liudytojas, išskyrus atvejus, kai jis sutinka duoti tokius parodymus. BPK 82 straipsnio 3 dalyje ir 83 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta, kad apklausiant tokį asmenį jis turi teisę turėti įgaliotąjį atstovą, reikalauti būti pripažintas įtariamu, tokiam asmeniui netaikoma atsakomybė už atsisakymą duoti parodymus ar melagingų parodymų davimą.

TEISĖ

I. TARIAMAS KONVENCIJOS 3 STRAIPSNIO PAŽEIDIMAS

51. Pareiškėjas skundžiasi, kad jį sulaikant 2008 m. balandžio 23 d. su juo policija nežmoniškai elgėsi ir kad valdžios institucijos neatliko veiksmingo ir objektyvaus tyrimo. Jis rėmėsi Konvencijos 3 straipsniu, kuriame nustatyta:

„Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas“.

A. Priimtinumai

52. Vyriausybė tvirtina, kad pareiškėjas nepanaudojo visų veiksmingų vidaus teisinės gynybos priemonių, nes nesiekė žalos atlyginimo iš valstybės civiline tvarka. Vyriausybė cituoja nacionalinių teismų sprendimus, kuriuose pripažinta valstybės civilinė atsakomybė už teisėsaugos pareigūnų veiksmus ir pabrėžta, kad tokios civilinės atsakomybės nepanaikina vien tai, kad ginčijami veiksmai atitiko baudžiamąjį procesą reglamentuojančių teisinių normų reikalavimus. Be to, Vyriausybė kaip pavyzdį pateikia nacionalinę bylą, kurioje asmeniui priteistas žalos atlyginimas už netinkamai atliktą jo šeimos narių mirties aplinkybių tyrimą. Todėl Vyriausybė prašo pripažinti peticiją nepriimtina, nes nebuvo panaudotos visos valstybės vidaus teisinės gynybos priemonės, kaip reikalaujama Konvencijos 35 straipsnio 1 dalyje.

53. Pareiškėjas teigia, kad jis panaudojo visas valstybės vidaus teisinės gynybos priemonės apskūsdamas visus prokurorų ir teismų sprendimus ir kad Vyriausybės pacituotos bylos jo atveju neturėjo reikšmės.

54. Teismas primena, kad jei pareiškėjas pasinaudojo teisinės gynybos priemone, kuri atrodė veiksminga ir pakankama, negali būti reikalaujama, kad jis būtų išbandęs ir kitas teisinės gynybos priemones, kurios, tikėtina, nebūtų labiau sėkmingos (žr. *O’Keeffe v. Ireland* [GC], no. 35810/09, §§ 109–111, ECHR 2014 (ištraukos), ir nurodytą teismo praktiką). Šiuo atžvilgiu Teismas pažymi, kad pareiškėjo prašymu policijos pareigūnams, kuriuos jis kaltino netinkamu elgesiu su juo, buvo iškelta baudžiamoji byla. Pareiškėjui palankaus sprendimo atveju būtų buvusios nustatytos netinkamo elgesio su pareiškėju aplinkybės ir pareigūnų atsakomybė.

55. Teismas taip pat pažymi, kad čia nagrinėjamu atveju pareiškėjas siekė oficialaus pripažinimo, kad jo sulaikymo metu buvo netinkamai elgiamasi, taip pat individualios pareigūnų atsakomybės, bet tuo metu nereikalavo piniginės kompensacijos. Tokiomis aplinkybėmis Teismas nemano, kad civilinis ieškinys dėl žalos atlyginimo būtų kompensavęs už tai, kad neatliktas veiksmingas oficialus tyrimas dėl netinkamo policijos elgesio. Todėl Teismas Vyriausybės prieštaravimą atmeta.

56. Teismas pažymi, kad šis skundas nėra akivaizdžiai nepagrįstas pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies a punktą ir kad jis nėra nepriimtinas kokiu nors kitu pagrindu. Todėl jį reikia pripažinti priimtiniu.

B. Esmė

1. Dėl materialaus pažeidimo: kaltinimai nežmonišku elgesiu

a) Šalių teiginiai

57. Pareiškėjas teigė, kad policijos pareigūnai prieš jį neteisėtai ir neproporcingai panaudojo jėgą: užlenkė jo riešą, surakino antrankiais, užlaužė jo rankas ir spyrė keliu į pilvą. Jis tvirtino, kad tokie veiksmai nebuvo nei būtini, nei proporcingi, nes jis buvo blaivus, jo tapatybė buvo nustatyta, įvykio metu jis buvo sukakęs 58-erius metus ir buvo antros grupės invalidas (nustatytas darbingumo lygis – 35 proc.). Pareiškėjas tvirtino, kad pareigūnams nesipriešino ir jų neįžeidinėjo.

58. Vyriausybė teigė, kad tariami pareiškėjo sužalojimai nebuvo tokie rimti, kad patektų į Konvencijos 3 straipsnio taikymo sritį. Ji paminėjo keletą šalyje atliktų medicininių tyrimų, kurių išvadose nurodyta, kad pareiškėjo sveikata sutrikdyta tik nesunkiai ir kad dėl šių sužalojimų jam neprireikė tolesnio gydymo ar nedarbingumo.

59. Be to, Vyriausybė pažymėjo, kad pareiškėjas buvo sužeistas jį sulaikant, o ne kalinimo laikotarpiu; tai reiškia, kad jis dar nebuvo visiškai suimtas policijos pareigūnų žinioje. Ji taip pat pažymėjo, kad policijos pareigūnų jėgos panaudojimas nebuvo suplanuotas – tai buvo atsakas į paties pareiškėjo smurtavimą. Vyriausybė pabrėžė, kad pareiškėjo neįgalumas nebuvo akivaizdus ir policijos pareigūnai negalėjo apie jį žinoti. Ji taip pat pažymėjo, kad surakinimas antrankiais vykdant teisėtą sulaikymą negali būti laikomas žeminančiu pareiškėjo orumą elgesiu, ypač turint omenyje, kad tai neįvyko kitų žmonių akivaizdoje.

b) Teismo vertinimas

i) Svarbūs bendrieji principai

60. Teismas primena, kad Konvencijos 3 straipsniu visiškai uždraustas bet koks nežmoniškas ar orumą žeminantis elgesys ar baudimas, kad ir koks būtų susijusio asmens elgesys (be kitų šaltinių, žr. *Gäfgen v. Germany* [GC], no. 22978/05, § 87, ECHR 2010, ir *Bouyid v. Belgium* [GC], no. 23380/09, § 81, ECHR 2015).

61. Kaltinimai netinkamu elgesiu, kuriuo pažeistas 3 straipsnis, turi būti pagrįsti tinkamais įrodymais. Vertindamas tokius įrodymus, Teismas taiko įrodymų standartą „be pagrįstų abejonių“, patikslindamas, kad tokius įrodymus gali sudaryti pakankamai įtikinamų, aiškių ir neprieštaringų išvadų arba panašių nepaneigiamų faktinių prezumpcijų visuma (be kitų šaltinių, žr.

Labita v. Italy [GC], no. 26772/95, § 121, ECHR 2000-IV, ir *Jalloh v. Germany* [GC], no. 54810/00, § 67, ECHR 2006-IX). Šiuo požiūriu Teismas yra nurodęs, kad tais atvejais, kai asmuo yra valstybės institucijų žinioje, pvz., laisvės apribojimo atveju, galioja pakankamai įtikinama faktinė prezumpcija dėl asmens patirtų sužalojimų sulaikymo metu. Todėl Vyriausybei tenka įrodinėjimo našta ir ji turi pateikti įrodymais pagrįstą įtikinamą paaiškinimą, galintį sukelti abejonių pareiškėjo pateikta įvykių versija. Tokių įrodymų nepateikus, Teismas gali padaryti Vyriausybei nepalankias išvadas (be kitų šaltinių, žr. *Selmouni v. France* [GC], no. 25803/94, § 87, ECHR 1999-V; *Virabyan v. Armenia*, no. 40094/05, § 151, 2012-10-02, ir *Bouyid*, cituota pirmiau, §§ 83-84; taip pat žr. *mutatis mutandis*, *Buntov v. Russia*, no. 27026/10, § 161, 2012-06-05).

62. Teismas dar primena, jog tam, kad patektų į 3 straipsnio taikymo sritį, netinkamas elgesys turi pasiekti atitinkamą žiaurumo lygį. Tokio žiaurumo lygio netinkamas elgesys paprastai sukelia faktinį kūno sužalojimą ir dideles fizines ar psichologines kančias. Asmens laisvės atėmimo atveju arba tiesiog jam susidūrus su teisėsaugos pareigūnais, bet koks fizinės jėgos panaudojimas, jei jis nėra griežtai būtinas dėl šio asmens elgesio, žemina žmogaus orumą ir iš esmės nėra suderinamas su Konvencijos 3 straipsnyje numatyta teise (žr. *Bouyid*, cituota pirmiau, §§ 86–88, ir nurodytas bylas).

63. Galiausiai, Teismas nėra kompetentingas ištaisyti nacionalinių teismų tariamai padarytų faktinių ar teisinių klaidų, nebent, ir tik tokia apimtimi, kiek tokiomis klaidomis buvo pažeistos Konvencija saugomos teisės ir laisvės. Vis dėlto Teismas turi labai kruopščiai išnagrinėti kaltinimus, pagrįstus Konvencijos 3 straipsniu, net jei tam tikri nacionaliniai procesai ir tyrimai jau pasibaigę. Kitaip tariant, tokiomis aplinkybėmis Teismas yra pasirengęs išsamiai išnagrinėti nacionalinių teismų išvadas. Nagrinėdamas jas, Teismas gali atsižvelgti į nacionalinio proceso kokybę ir bet kokius sprendimų priėmimo proceso trūkumus (ibid., § 85, ir nurodytos bylos).

ii) *Šių principų taikymas šioje byloje*

64. Šioje byloje pareiškėjas buvo gydytojų apžiūrėtas tą pačią dieną po sulaikymo ir dar kartą kitą dieną. Per abi apžiūras buvo nustatytas pečių raiščių patempimas bei sumušimas pilvo srityje, o per antrąją apžiūrą dar nustatytas kairiojo riešo odos nubrozdinimas (žr. šio sprendimo 12 ir 14 punktus). Minėtos išvados buvo patvirtintos vėliau prokuroro pareikalavimu du kartus išnagrinėjus pareiškėjo medicininę kortelę (žr. šio sprendimo 26 ir 33 punktus).

65. Vyriausybė minėtų medicininių tyrimų išvadų neginčijo nei per nacionalinį procesą, nei Teisme, ir netvirtino, kad pareiškėjas buvo sužalotas iki jo sulaikymo 2008 m. balandžio 23 d. O pareiškėjas gana nuosekliai ir nacionalinėms institucijoms, ir Teismui tvirtino, kad policijos pareigūnai jo rankas užlaužė ir keletą kartų, prieš ir po surakinimo antrankiais, kėlė jas į viršų, o vienas iš pareigūnų po surakinimo antrankiais spyrė jam keliu į pilvą

(žr. šio sprendimo 11, 18, 22 ir 56 punktus). Pareiškėjo apžiūrą atlikę ir jo medicininę kortelę išnagrinėję gydytojai manė, kad sužalojimai atitiko pareiškėjo pateiktą įvykių versiją (žr. šio sprendimo 14, 26 ir 33 punktus).

66. Todėl Teismas laiko įrodyta tai, kad minėtus sužalojimus pareiškėjas patyrė per sulaikymą, būdamas policijos žinioje, taigi būtent Vyriausybė turi pateikti įtikinamą minėtų sužalojimų priežasčių paaiškinimą. Jis pabrėžia, kad bet koks policijos pareigūnų fizinės jėgos panaudojimas, jei nebuvo visiškai būtinas dėl paties pareiškėjo elgesio, bus laikomas pasiekusiu atitinkamą žiaurumo lygį, kad būtų nesuderinamas su Konvencijos 3 straipsniu (žr. šio sprendimo 62 punktą).

67. Vyriausybė teigė, kad pareiškėjo sužalojimus lėmė jo paties agresyvus pasipriešinimas teisėtiems pareigūnų veiksams. Per nacionalinį ikiteisminį tyrimą konstatuota, kad pareiškėjas plūdo policijos pareigūnus, atsisakė paklusti jų teisėtiems nurodymams, pabandė suduoti vienam iš jų į veidą ir kitais būdais agresyviai priešinosi jų bandymams jį sulaikyti (žr. šio sprendimo 23, 35 ir 45 punktus). Nors pareiškėjas neigė įžeidinėjęs ar kaip nors priešinęs pareigūnams, nacionalinės institucijos manė, kad jo teiginiai nenuoseklūs ir neįtikinami, pirmiausia dėl to, kad jis teigė įvykio vietoje nematęs kinologo N. B., taip pat dėl to, kad jis tariamai davė prieštarungus parodymus apie vietą, kur pareigūnai netinkamai su juo elgėsi (žr. šio sprendimo 35 punktą).

68. Nors ir atsižvelgdamas į Teismui tenkantį ribotą vaidmenį vertinant nacionalinių institucijų padarytas faktines išvadas (žr. šio sprendimo 63 punktą), Teismas konkrečiomis šios bylos aplinkybėmis mano, kad yra rimtas pagrindas kai kuriomis iš minėtų išvadų suabejoti.

69. Visų pirma, Teismas negali pritarti nacionalinių institucijų požiūriui dėl pareiškėjo patikimumo. Jis pažymi, kad savo pirmajame, gana glaustame, pareiškime prokurorui pareiškėjas tik aprašė incidentą, įvykusį būdelėje, kur pareigūnai, jo teigimu, jį surakino antrankiais, užlaužė rankas ir spyrė keliu į pilvą (žr. šio sprendimo 11 punktą). Per vėliau surengtas apklausas pareiškėjas pateikė iš esmės tokią pat informaciją apie įvykius būdelėje, pridurdamas, kad pareigūnai užlaužė jam rankas ir lauke (žr. šio sprendimo 18, 19 ir 22 punktus). Teismas mano, kad minėti du teiginiai vienas kitam neprieštarauja, o tik vienas kitą papildo. Nors ir pripažindamas, kad nacionalinės institucijos turėjo rimtų priežasčių suabejoti pareiškėjo tvirtinimais, kad per jo sulaikymą N. B. įvykio vietoje nebuvo, teismas vis dėlto mano, kad vien tai savaime nedaro kitų pareiškėjo parodymų nepatikimų, ypač turint omenyje, kad incidentas įvyko naktį ir kad pareigūnai, taip pat ir pats N. B., pateikė prieštaraujančius parodymus apie N. B. dalyvavimą pareiškėjo sulaikyme, konkrečiai dėl to, ar N. B. įėjo į būdelę ar stovėjo lauke, ar jis matė, kaip pareiškėjas bandė suduoti pareigūnui, ar dėl to suklydo ir ar jis kaip nors dalyvavo uždedant pareiškėjui antrankius (žr. šio sprendimo 17, 19, 21, 31, 41 ir 70 punktus). Teismas taip pat pažymi, kad pareiškėjo pateiktą įvykių versiją patvirtino liudytojas V. V.

(žr. šio sprendimo 30 ir 38 punktus). Nevertindamas minėtų parodymų patikimumo, Teismas pažymi, kad nacionalinės institucijos jų neginčijo.

70. Teismas negali pritarti ir nacionalinių institucijų nuomonei, kad policijos pareigūnų pateikti parodymai apie pareiškėjo sulaikymo aplinkybes buvo „nuoseklūs ir logiški“. Visų pirma jis pažymi, kad dalis parodymų apie pareiškėjo tariamą smurtavimą buvo prieštaringi. Pirminiuose tarnybiniuose pranešimuose pareigūnai V. B. ir J. D. teigė, kad pareiškėjas „rėkė ir stumdėsi“, bet neužsiminė apie keiksmožodžius ar bandymą suduoti V. B. (žr. šio sprendimo 10 punktą). Per vėliau surengtas apklausas V. B. ir J. D. vis dar neminėjo keiksmožodžių, bet abu nurodė, kad pareiškėjas būdelėje bandė suduoti V. B. (žr. šio sprendimo 15 ir 16 punktus). Apie tai, kad pareiškėjas keikėsi, tik praėjus keletui mėnesių po sulaikymo pirmasis užsiminė N. B. (žr. šio sprendimo 17 punktą). Per tą pačią apklausą N. B. taip pat teigė, kad pareiškėjas sudavė pareigūnui, nenurodydamas, kur tai įvyko, bet vėliau tai paneigė, teigdamas, kad „galėj[o] ir suklysti“ dėl smūgio, nes buvo tamsu (žr. šio sprendimo 31 punktą). Be to, per akistatą su pareiškėju N. B. nurodė, kad būdelėje nieko neįvyko, o vėliau teigė, kad į būdelę jis neįėjo ir nematė, ar ten kas nors įvyko (žr. šio sprendimo 21 ir 41 punktus).

71. Teismas dar pažymi, kad per kai kurias apklausas V. B. ir J. D. pabrėžė prieš pareiškėją nenaudoję jokios fizinės jėgos, išskyrus surakinimą antrankiais, bet vėliau V. B. pripažino, kad dar užlenkė pareiškėjo riešą ir kad J. D., prieš uždėdamas antrankius, užlaužė pareiškėjui rankas (žr. šio sprendimo 15, 16 ir 22 punktus). Tačiau N. B. teigė, kad policijos pareigūnai prieš pareiškėją panaudojo kovinių imtynių veiksmus (žr. šio sprendimo 17 punktą).

72. Be to, Teismas pažymi, kad dėl sumušimo pareiškėjo pilvo srityje nepateikta jokio paaiškinimo. Policijos pareigūnai nenurodė jokių konkrečių aplinkybių, kurios galėjo lemti minėtą sužalojimą, ir tyrimą atlikusios institucijos jų nepaprašė tai padaryti. Sprendimuose nutraukti ikiteisminį tyrimą viso labo nurodyta medicininės apžiūros išvada, kad sumušimas galėjo atsirasti „tiek suduodant daiktu, tiek atsimušant į jį“ ir net nepabandyta išsiaiškinti, ar išties buvo kuo nors suduota ar į ką nors atsimušta (žr. šio sprendimo 35 punktą).

73. Galiausiai Teismas pažymi, kad atvykus policijos pareigūnams pareiškėjas savo darbo vietoje buvo vienas, ir jokiame nacionalinio proceso etape neužsiminta, kad jis galėjo būti ginkluotas. Teismas taip pat pažymi, kad nėra jokių policijos pareigūnų sužalojimo požymių, kurie liudytų apie agresyvų pareiškėjo pasipriešinimą (žr. *Iljina and Sarulienė v. Lithuania*, no. 32293/05, § 50, 2011-03-15). Todėl, net jei pareiškėjas iš tikrųjų pareigūnus plūdo, neatsakė į jų klausimus ir nesėkmingai pabandė vienam iš jų suduoti, Teismas vis tiek nemano, kad keletui apmokytų policijos pareigūnų būtinai reikėjo panaudoti tiek daug fizinės jėgos, siekiant didesnio pareiškėjo bendradarbiavimo (taip pat žr. *Iljina and Sarulienė v. Lithuania*, no. 32293/05, § 50, 2011-03-15). Teismas taip pat pabrėžia, kad nacionalinės

institucijos jokiam etape nevertino jėgos panaudojimo prieš pareiškėją būtinumo ir proporcingumo.

74. Remdamasis išdėstytais argumentais, Teismas laikosi nuomonės, kad Vyriausybė pakankamai ir įtikinamai nepaaiškino, kaip buvo sužalotas pareiškėjas, ir neįrodė, kad jėgos panaudojimas prieš pareiškėją nurodytomis aplinkybėmis buvo neišvengiamas.

75. Todėl Teismas daro išvadą, kad su pareiškėju elgtasi nežmoniškai, nesilaikant Konvencijos 3 straipsnio reikalavimų, taigi konstatotinas materialus straipsnio pažeidimas.

2. Dėl procesinio pažeidimo: tariamai neveiksmingas tyrimas

a) Šalių teiginiai

76. Pareiškėjas teigė, kad ikiteisminis tyrimas dėl jo pateiktų kaltinimų netinkamu elgesiu buvo neveiksmingas. Jis skundėsi, kad policijos pareigūnų parodymai laikyti patikimais, nors būta daugelio prieštaravimų, kad prokurorai neatliko teismų nurodytų procesinių veiksmų, kad pareiškėjas nebuvo tinkamai informuotas apie tyrimo eigą ir taip apribotos jo galimybės teikti skundus, ir kad tyrimas buvo pernelyg ilgas.

77. Vyriausybė teigė, kad ikiteisminis tyrimas dėl pareiškėjo pateiktų kaltinimų dėl netinkamo elgesio buvo operatyvus, išsamus ir nešališkas. Ji pažymėjo, kad tyrimas pradėtas tą pačią dieną, kai pareiškėjas pasiskundė netinkamu elgesiu, kad atlikta daug procesinių veiksmų – apklausų ir skirtingų liudytojų akistatų, kad apklausti pareiškėjo nurodyti liudytojai, kad pareiškėjas turėjo galimybę teikti įvairius skundus ir prašymus ir kai kurie iš jų buvo patenkinti, ir kad per tyrimą priimti sprendimai buvo tinkamai pagrįsti motyvais. Todėl Vyriausybė tvirtino, kad ikiteisminis tyrimas atitiko Konvencijos 3 straipsnio procedūrinius reikalavimus.

b) Teismo vertinimas

i) Svarbūs bendrieji principai

78. Teismas primena, kad jei asmuo pagrįstai skundžiasi, kad policijos pareigūnai ar kiti panašūs valstybės atstovai su juo elgėsi pažeisdami Konvencijos 3 straipsnį, šia nuostata, kartu su Konvencijos 1 straipsnyje nustatyta bendrąja valstybės pareiga „kiekvienam [jos] jurisdikcijai priklausančiam asmeniui garantuoti Konvencijoje apibrėžtas teises bei laisves“, netiesiogiai reikalaujama atlikti tam tikrą veiksmingą oficialų tyrimą. Toks tyrimas turi sudaryti galimybę nustatyti ir nubausti atsakingus asmenis (žr. *El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* [GC], no. 39630/09, § 182, ECHR 2012, ir nurodytas bylas).

79. Rimtų kaltinimų netinkamu elgesiu tyrimas turi būti operatyvus ir išsamus. Tai reiškia, kad institucijos visada privalo dėti reikšmingas pastangas, kad išsiaiškintų įvykio aplinkybes, o nutraukdamos tyrimą ar

priimdamos sprendimus neturėtų remtis skubotomis ar nepagrįstomis išvadomis. Jos privalo imtis galimų racionalių priemonių, siekdamas užtikrinti su įvykiu susijusių įrodymų surinkimą, įskaitant, be kita ko, liudininkų parodymus ir teismo ekspertizę (žr. *Mocanu and Others v. Romania* [GC], nos. 10865/09, 45886/07 ir 32431/08, §§ 316–326, ECHR 2014 (ištraukos), ir nurodytas bylas).

80. Nors pareiga atlikti veiksmingą kaltinimų netinkamu elgesiu tyrimą susijusi su priemonėmis, o ne su rezultatais, bet kokie tyrimo trūkumai, mažinantys galimybę nustatyti bylos aplinkybes arba atsakingus asmenis, gali lemti veiksmingumo reikalavimų neįvykdymą (*ibid.*, § 322).

ii) Šių principų taikymas šioje byloje

81. Nagrinėjamu atveju Jonavos rajono prokuroras ikiteisminį tyrimą pradėjo tą pačią dieną, kai pareiškėjas pateikė skundą (žr. šio sprendimo 13 punktą). Teismas pažymi, kad tyrimo nepriklausomumo šalys neginčija. Teigiamai pažymėtina, kad per tyrimą ir prokuroras, ir tyrimą atliekanti institucija buvo dukart pakeisti, siekiant atsižvelgti į pareiškėjo skundus dėl galimo pareigūnų šališkumo (žr. šio sprendimo 28 ir 43 punktus). Teismas taip pat mano, kad pareiškėjas turėjo galimybę dalyvauti tyrime teikdamas įvairius prašymus, kviesdamas liudytojus ir apskųsdamas visus esminius sprendimus. Nacionalinių institucijų negalima apkaltinti ir neveiklumu: jos apklausė visus įvykio vietoje buvusius policijos pareigūnus, taip pat pareiškėją ir jo nurodytus liudytojus; surengė įvairių liudytojų akistatas, siekdamas pašalinti jų parodymų neatitikimus, ne kartą išnagrinėjo pareiškėjo medicininę kortelę.

82. Vis dėlto Teismas labai abejoja, ar tyrimas buvo išsamus. Kaip jau minėta pirmiau, policijos pareigūnų pasakojimuose apie įvykį yra keletas rimtų neatitikimų (žr. šio sprendimo 70 ir 71 punktus), o pareiškėjas savo skunduose nacionalinėms institucijomis nurodo jų dar daugiau (žr. šio sprendimo 24 ir 36 punktus). Teismas pažymi, kad per apklausas trys pareigūnai, V. B., J. D. ir N. B., pateikė prieštaringas įvykių versijas dėl to, kaip jie visų pirma susidūrė su pareiškėju, kaip pareiškėjas sureagavo į pareigūnų reikalavimus, kaip jis priešinosi, kokie konkretūs fiziniai veiksmai buvo panaudoti, kiek žmonių buvo būdelėje, kur jie stovėjo ir kas tiksliai būdelėje įvyko (žr. šio sprendimo 10, 15, 17, 19, 21, 22, 31, 40 ir 41 punktus). Nors šiems neatitikimams pašalinti buvo surengtos papildomos apklausos ir akistatos, nė viename nacionalinių institucijų sprendime nebuvo suformuluota galutinė įvykių versija, o tik konstatuota, kad pareigūnų parodymai buvo „nuoseklūs ir logiški“. Nė viename nacionalinių institucijų sprendime minėti neatitikimai nebuvo išnagrinėti ir, priešingai nei pareiškėjo atveju, pareigūnų parodymais niekada nesuabejota (taip pat žr. *Miclea v. Romania*, no. 69582/12, § 42, 2015-10-13). Šiuo atžvilgiu Teismas dar pažymi, kad kai kurių pareigūnų tarnybinių pranešimų ir jų parodymų rašytinių protokolų tekstai beveik visiškai sutampa (žr. šio sprendimo 10, 15,

16 ir 40 punktus), o tai labai sumenkina jų patikimumą (žr. *Chmil v. Ukraine*, no. 20806/10, § 89, 2015-10-29, ir *Hilal Mammadov v. Azerbaijan*, no. 81553/12, § 96, 2016-02-04). Tokiomis aplinkybėmis Teismui ypač kelia susirūpinimą tai, kad visi nacionalinių institucijų sprendimai nutraukti tyrimą rėmėsi vien tik policijos pareigūnų parodymais (žr. šio sprendimo 23, 32, 35, 39, 42, 45 ir 46 punktus). Todėl Teismas nėra įtikintas, kad nacionalinis tyrimas buvo pakankamai išsamus, kad būtų galima nustatyti pareiškėjo sužalojimų aplinkybes ir susijusių policijos pareigūnų atsakomybę (žr. *Iljina and Sarulienė*, cituota pirmiau, § 52).

83. Be to, Teismo nuomone, nors ikiteisminis tyrimas netruko pernelyg ilgai (trejus su puse metų), per tą laikotarpį prokuroras tyrimą nutraukė penkis kartus, o keturi iš tų sprendimų kaip nepagrįsti buvo panaikinti vyresniojo prokuroro arba teismo. Teismas jau ne kartą yra konstatavęs, kad tokių sprendimų pasikartojimas paprastai atskleidžia rimtą tyrimo trūkumą (žr. *Wierciszewska v. Poland*, no. 41431/98, § 46, 2003-11-25; *Drozd v. Ukraine*, no. 12174/03, § 66, 2009-07-30, ir *Kapustyak v. Ukraine*, no. 26230/11, § 78, 2016-03-03).

84. Be to, Teismui ypatingą susirūpinimą kelia tai, kad 2010 m. liepos 29 d., t. y. praėjus daugiau nei dvejiems metams nuo tyrimo pradžios, Jonavos apylinkės teismas konstatavo, kad visi procesiniai veiksmai, atlikti V. B. ir J. D. atžvilgiu, pripažintini niekiniais, nes šiems pareigūnams nebuvo suteiktas tinkamas procesinis statusas (žr. šio sprendimo 42 punktą). Teismui susirūpinimą kelia tai, kad tokios procesinės klaidos nei prokuroras, nei teismai nepastebėjo ankstesniuose proceso etapuose. Tai ne tik be būtino reikalo prailgino proceso trukmę, nes byla turėjo būti perduota kitai teritorinei prokuratūrai ir reikėjo dar kartą apklausti V. B. ir J. D., bet ir sumenkino galimybes, kad per tyrimą bus nustatytos pareiškėjo sulaikymo aplinkybės, nes abu pareigūnai pabrėžė, kad dėl praėjusio laiko tarpo nebegalėjo prisiminti visų detalių (žr. šio sprendimo 44 punktą), o ankstesniais ir gerokai tikslesniais parodymais remtis nebebuvo galima.

85. Pirmiau išdėstytų argumentų Teismui pakanka konstatuoti, jog ikiteisminis tyrimas dėl pareiškėjo kaltinimų pareigūnams netinkamu elgesiu neatitiko Konvencijos 3 straipsnio reikalavimų. Todėl konstatotinas procesinis 3 straipsnio pažeidimas.

II. KONVENCIJOS 41 STRAIPSNIO TAIKYMAS

86. Konvencijos 41 straipsnyje nustatyta:

„Jeigu Teismas nustato Konvencijos ar jos protokolų pažeidimą ir jeigu Aukštosios Susitariančiosios Šalies įstatymai leidžia tik iš dalies atlyginti pažeidimu padarytą žalą, tai prirėikus Teismas gali priteisti nukentėjusiajai šaliai teisingą atlyginimą.“

A. Žala

87. Pareiškėjas reikalavo atlyginti 10 000 EUR turtinę žalą ir 10 000 EUR dydžio neturtinę žalą.

88. Vyriausybė teigė, kad pareiškėjas nepagrindė savo reikalavimo priteisti turtinę žalą. Vyriausybė taip pat teigė, kad reikalaujama suma neturtinei žalai atlyginti yra per didelė ir nepagrįsta ir nurodė keletą Teisme išnagrinėtų bylų, kuriose pareiškėjams buvo priteista nuo 2 000 EUR iki 5 000 EUR neturtinei žalai atlyginti už materialų ir procesinį Konvencijos 3 straipsnio pažeidimą.

89. Teismas pažymi, kad pareiškėjas nepateikė jokių dokumentų nurodytai turtinei žalai pagrįsti; todėl šį reikalavimą atmeta. Tačiau Teismas mano, kad dėl šioje byloje nustatytų Konvencijos 3 straipsnio materialaus ir procesinio pažeidimo pareiškėjas turėjo patirti kančią ir nusivylimą. Todėl jis patenkina pareiškėjo reikalavimą ir priteisia visą reikalaujamą 10 000 EUR sumą neturtinei žalai atlyginti.

B. Išlaidos ir sąnaudos

90. Pareiškėjas taip pat reikalavo priteisti 10 000 EUR už nacionaliniuose teismuose ir Teisme patirtas išlaidas ir sąnaudas. Jis pateikė dokumentus, pagrindžiančius šias išlaidas:

- a) 800 LTL (apie 232 EUR), sumokėtus jo teisiniam atstovui per nacionalinį ikiteisminį tyrimą;
- b) 28,60 LTL (8,30 EUR), sumokėtus už alkoholio koncentracijos kraujyje tyrimą, atliktą vietos ligoninėje 2008 m. balandžio 30 d.;
- c) 20 LTL (5,80 LTL) už baudžiamosios bylos kopijas, gautas iš Jonavos rajono prokuroro.

91. Vyriausybė Teismo prašė atmesti tą reikalavimo dalį, kuri nepagrįsta atitinkamais dokumentais.

92. Atsižvelgiant į Teismo praktiką, išlaidos ir sąnaudos pareiškėjui priteisiamos tik tuo atveju, jei nustatoma, kad jos buvo iš tikrųjų patirtos, būtinos ir pagrįsto dydžio. Todėl Teismas atmeta, kaip nesusijusį, pareiškėjo reikalavimą atlyginti alkoholio koncentracijos kraujyje tyrimo išlaidas. Tačiau Teismas mano, kad kitos pareiškėjo nurodytos išlaidos buvo būtinos ir priteisia jam 237,80 EUR.

C. Palūkanos

93. Teismas mano, kad nevykdant įsipareigojimų palūkanos turi būti skaičiuojamos pagal ribinę Europos Centrinio Banko skolinimo normą, pridedant tris procentus.

DĖL ŠIŲ PRIEŽASČIŲ TEISMAS VIENBALSIAI:

1. *Skelbia* peticiją priimtina.
2. *Nusprendžia*, kad buvo materialus Konvencijos 3 straipsnio pažeidimas.
3. *Nusprendžia*, kad buvo procesinis Konvencijos 3 straipsnio pažeidimas.
4. *Nusprendžia*:
  - a) atsakovė valstybė per tris mėnesius nuo tos dienos, kai sprendimas taps galutinis pagal Konvencijos 44 straipsnio 2 dalį, turi pareiškėjui sumokėti toliau nurodytas sumas:
    - i) 10 000 EUR (dešimt tūkstančių eurų) ir bet kokius taikytinus mokesčius neturtinei žalai atlyginti;
    - ii) 237,80 EUR (du šimtus trisdešimt septynis eurus ir aštuoniasdešimt centų) ir bet kokius pareiškėjui taikytinus mokesčius išlaidoms ir sąnaudoms atlyginti;
  - b) nuo minėto trijų mėnesių termino pabaigos iki sprendimo įvykdymo dienos per įpareigojimų nevykdymo laiką nuo minėtų sumų turės būti mokamos paprastosios palūkanos pagal ribinę Europos Centrinio Banko skolinimo normą, pridedant tris procentus.
5. *Atmeta* likusią pareiškėjo reikalavimo dėl teisingo atlyginimo dalį.

Surašyta anglų kalba ir paskelbta raštu 2016 m. liepos 12 d., vadovaujantis Teismo reglamento 77 taisyklės 2 ir 3 dalimis.

Andrea Tamietti
Kanclerio pavaduotoja

András Sajó
Pirmininkas